

โมทนาสาธุสาร

ฉบับเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๗

พระธรรมเทศนาเนื่องในวิชาบูชา

วันอังคารที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๗

วันนี้เป็นวันวิชาบูชาเป็นวันที่พวกพระพุทธบริษัทรู้กันว่าเป็นวันประสูตร ตรีสรู ปรินิพพาน

คำว่าประสูตรก็คือพระองค์ทรงได้เกิดจากคันธโกชน์พระพุทธมารดาแล้ว ก็เดิน๗ก้าวทรงตรัสว่า *อคโคหมสมิโลกสมมฺ เชฏฐโฐ เสฏฐโฐ อนุตตโร อยมนุตติมา เมชาติ นตถิทานิ*

*บุณพภโว*ในโลกนี้เราเป็นสุดยอดเป็นผู้เจริญที่สุดเป็นผู้ประเสริฐสูงสุดการเกิดภพนี้เป็นสุดท้าย ภพใหม่ต่อไปไม่มี

พรหมเทพเทวาเทวธิดามนุษย์ทั้งหลายได้สดับ

อัสภิวาจาแล้วได้โมทนาสาธุการณมีโสมนัสยินดีดีใจที่มีความหวังว่าจะได้สดับพระธรรมเทศนาในโอกาสต่อไป

นี่เป็นคำที่พระองค์ตรัสในคราวประสูตร ที่เป็นการประกาศคือเดิน

๗ก้าวก็ตรัสที่คณาจารย์หรือรศคณาจารย์ได้แต่งคัมภีร์ยกย่องสรรเสริญไว้ว่าพระองค์จะได้เผยแพร่พระพุทธศาสนาไป๗แคว้น

แล้วต่อมาพระองค์ก็ได้ตรัสรู้เมื่อคราวที่พระองค์ได้อายุครบ๒๗พรรษา คือ

๒๗ปีได้พิจารณาเห็นว่าไม่ได้ไปเที่ยวประพาสสวนอุทยานเหมือนกับบุญกุศลที่ได้สร้างไว้ตั้งแต่เอนกชาติดลใจให้พระองค์นั้นได้ประพาสอุทยานแล้วก็ได้ไปพบคนแก่ตามปกติพระพุทธบิดาก็รับสั่งไว้ห้ามไม่ให้คนแก่นเฒ่าไม่ให้เข้าใกล้พระพุทธเจ้าไม่ให้เข้าใกล้พระโพธิสัตว์เพื่อที่จะได้ผู้กมัตเอาไว้เพื่อให้ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิในโลกแต่ด้วยบุญที่สั่งสมไว้แล้วดลบันดาลใจให้พระองค์มีความประสงค์ที่จะประพาสสวนอุทยานแล้วก็ไปดลบันดาลให้พบคนแก่

เมื่อกลับมาพระองค์ก็สลดใจว่าคนทุกคนแม้กระทั่งพระองค์เองก็จะต้องแก่มาถึงพระราชนวังแล้วก็สนมกำนัลในก็จะเป็นคนแก่

แล้วพระองค์ก็เอาความแก่นั่นแหละเป็นกัมมัญฐาน

ตอนนี้เห็นรูปอะไรต่อไปก็เป็นคนแก่หมดได้ยินเสียงแก่ กลิ่นแก่ รสแก่ โภฏฐัพพะสัมผัสแก่

ธรรมารมณแก่แล้วก็ไม่มีความสบายใจเหมือนเก่าไม่เหมือนกับที่พระองค์ยังได้ไปพบคนแก่

เมื่อพระองค์พิจารณาเห็นความแก่แล้วก็มีความแก่นั่นนะเป็นอารมณ์ติด
ประทับใจพระองค์อยู่ยืน เดิน นั่ง

นอนก็มีแต่ได้ยินเสียงคนแก่ได้เห็นคนแก่ได้ยินเสียงคนแก่
ได้กลิ่นคนแก่ รสคนแก่ โภฏฐัพพะคือความสัมผัสความแก่

ธรรมารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจก็มีแต่คนแก่ทั้งนั้น

แล้วรุ่งขึ้นพระองค์ก็ไปอีกเสด็จวนอุทยานอีกเพื่อที่จะไปดูคนแก่นั่นแหละ
ะวาสภาพคนแก่แล้วเห็นแล้วจะเป็นอย่างไรบ้าง

พระองค์ไปรุ่งขึ้นอีกวันคนแก่เมื่อวานนี้กลายเป็นคนเจ็บป่วย

คำว่าคนเจ็บถ้าเราใช้คำว่าเจ็บเนี่ยมันเจ็บเดี่ยวเดียว

แต่ถ้าเราคิดว่าเป็นคนป่วย

คนป่วยนี้หมายถึงโรครักษาไม่หายมันมีทุกข์มีความทรมานในกาย

เมื่อพระองค์มาพบคนป่วยคือคนแก่ที่ป่วยแล้วพระองค์ก็อัดโนมัตติคือ โอบ

นโยโกเข้ามาสู่พระองค์เอง ต่อไปพระองค์ก็ต้องเป็นคนป่วย

พระองค์ก็กลับอีก

แล้วก็เห็นสาวสรภังก์ในนั้นนะจะต้องกลายเป็นคนป่วยหมด

เป็นคนแก่ด้วย เป็นคนแก่ที่เจ็บป่วยด้วย

แล้วก็มีแต่อารมณ์คนป่วยตลอดเวลาหมดเหมือนกับคนไข้ไม่มีกำลัง

คนป่วยไม่มีกำลังได้แต่นอนเหม็บอยู่อย่างนั้นที่ทำอะไรไม่ได้พระองค์ก็

ทรงปลงความรู้สึกลงในความเป็นคนป่วยต่อไปพระองค์แก่แล้วพระองค์ก็

จะต้องเป็นคนป่วยอีกคนป่วยที่ช่วยตัวเองไม่ได้

แล้วรุ่งขึ้นอีกวันพระองค์ไปไปดูคนแก่เมื่อวันก่อน

ไปถึงพระองค์ก็ทรงเห็นว่าคนป่วยเมื่อวานนี้เป็นคนตายแล้วพระองค์ก็สลด

ใจอีก ต่อไปพระองค์ก็ต้องเป็นคนตาย

แล้วก็สาวสรภังก์ในทั้งหลายก็ต้องเป็นคนตายมีมรณานุสสติมองอะ

ไรเห็นอะไรต่อไปที่พระองค์เคยเห็นว่าสวยงามทั้งหมดก็เป็นคนเหมือนกั

บเป็นป่าช้าคือคนตายเป็นที่อยู่ของคนตายทั้งหมด

มองไปที่ไหนก็ไม่เป็นที่เจริญหูเจริญตาเหมือนเดิม

เพราะมีอารมณ์คนแก่คนเจ็บคนตายมา มาปรากฏในจิต

แล้วพระองค์ก็กลับไม่สนใจเครื่องดีดีสี่ตีเป่าใดๆเพราะพวกที่มาเล่นดีดี

ตีเป่าเหล่านี้ก็ต้องเป็นคนแก่เป็นคนเจ็บและเป็นคนตายไม่มีประโยชน์อะ

ไรกับการฟัง

ฟังเสียงที่คนแก่นั่นนะเป็นคนบรรเลงแทนที่จะนึกว่าเป็นคนสาวคนหนุ่ม

ที่บรรเลงแต่ไม่ใช่ พระองค์เห็นว่าเป็นคนแก่บรรเลงหมด

ความสนุกสนานเพลิดเพลินจำเริญูใจในความไพเราะเพราะพริ้งไม่มีใน

พระองค์เลย

พระองค์ก็ได้ยินแต่เป็นเสียงเหล่านี้เป็นเสียงคนแก่ทั้งหมดเสียงไม่ว่าจากคำพูดไม่ว่าจากเครื่องดนตรีดีดสีตีเป่าอะไร

เป็นของที่คนแก่สร้างขึ้นที่และบรรเลงขึ้นมาร้องขึ้นมา

พระองค์ก็เมื่อเห็นคนแก่คนเจ็บคนตายแล้วพระองค์ก็คงจะนึกกว่าจะเป็นยังงัยไปดูคนแก่ที่เมื่อวานนี้ตายแล้วจะเป็นยังงัยอีก

รุ่งขึ้นพระองค์ก็เห็นสมณะผู้สงบดลบันดาลใจเหมือนพระองค์ที่ทุกชาติทุกภพพระองค์ไปเกิดทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อนๆแล้วเคยได้บวชประพฤติปฏิบัติแล้วพระองค์ก็ได้อุบายปัญญาว่ามีร้อนแล้วก็มีเย็นเป็นเครื่องแก้

มีมืดแล้วก็มีสว่างเป็นเครื่องแก้หนทางที่จะแก้ไขไม่ให้แก้ไขไม่เจ็บไม่ให้อายมีหนทางเดียวคือจะต้องออกบรรพชาเท่านั้นเหมือนภิกษุผู้หนึ่งสงบเรียบร้อยอยู่พระองค์เดียวเป็นแล้วพระองค์ก็กลับไปนอนแต่หัวค่ำนึกว่าอยู่ไม่ได้แล้วเราในฐานะเป็นผู้มีปัญญาเป็นผู้เจริญที่สุดหมายถึงว่าพระองค์นี้เป็นสุดยอดของโลกเป็นผู้เจริญที่สุดเป็นผู้สูงสุดในโลกตามที่พระองค์เคยตรัสไว้ตั้งแต่วันแรกที่ประสูตรนั้น

พระองค์จะมามองอยู่กับความแก่ความเจ็บความตายไม่ใช่วิสัยของผู้ที่เจริญแล้วหรือผู้ประเสริฐแล้วเนี่ยเพราะฉะนั้นตอนนั้นพอดีพระราหูประสูตรอีกก็มาได้รับอารมณ์ที่ว่าบุตรของพระองค์จะต้องมาพบกับความแก่ความเจ็บความตายอีกประโยชน์อะไรกับความเกิดความแก่ความเจ็บความตายสู่หาวิธีการในการออกมหาภิเนษกรรมเพื่อแสวงหาสัมมาสัมโพธิญาณเพื่อจะได้ตรัสรู้หาวิธีแก้ไขไม่ให้แก้ไขไม่เจ็บไม่ให้อาย

แล้วพระองค์ก็ออกบรรพชาในคืนวันนั้นแหละพร้อมด้วยนายฉันทะที่ขึ้นมังกัณฐกะที่มาอาชานาในยุบๆก็สามารถกระโดดข้ามกำแพงได้พรหมเทพเทวดาก็มีใจเหมือนกันหมดเหมือนกับพระองค์ก็นึกว่าเหมือนพระองค์เป็นผู้มีกำลังนารายณ์พระลักษมณ์คือมีกำลังเท่ากับช้าง๑๘โกฏิเชือกเรียกนารายณ์พระลักษมณ์ส่วนนายฉันทะพวกนี้มีกำลังเท่ากับช้าง๗เชือกเท่านั้นก็นึกว่าจะต้องกระโดดกำแพงกันแล้วคราวนี้แล้วพระองค์ก็ให้สัญญาณมังกัณฐกะกระโดดข้ามกำแพงแล้วก็มาเจอพระยามารมาห้ามแล้วก็มาบอกอีก๗วันสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิก็จะเกิดขึ้นแล้วแก่พระองค์ขอให้พระองค์จงกลับเถิดพระองค์นี้เมื่อพระยามารกล่าวถึงสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิราชพระองค์ก็ปลงปัญญาลงว่าสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิราชก็จะต้องทิ้งเหมือนกับคนแก่คนเจ็บคนตายที่จะต้องทิ้งมีทรัพย์สินสมบัติอะไรก็จะต้องทิ้งเพราะฉะนั้นป่วยการที่จะเอาฟังพระยามารที่จะมาชักชวนให้เกิ

ดความยินดีในสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิทั้งโลกที่มีมหาสมุทร๔เป็นขอบเขต
ตรสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิก็มีนางแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว
ช่างแก้ว มาแก้ว แก้วมณีโชติ

เพราะฉะนั้นต่อไปพวกเหล่านี้ก็ต้องแก้ต้องเจ็บต้องตายทั้งหมดพระองค์
ก็สละสมบัติที่พระองค์ทิ้งมาแล้วตัดใจทิ้งมาแล้วพระองค์ก็ตัดใจทิ้ง
สมบัติพระเจ้าจักรพรรดิอีกให้ไม่สนใจใยดีต่อให้เป็นทานจักรพรรดิคือที่
พระองค์ประพฤติก็ละเว้นจากสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิเนกขัมมะก็เป็นเน
กขัมมะอดใจเอาสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิวิริยะเพียรเพื่อจะละทิ้งเพื่อความ

พ้นทุกข์ตรัสรู้ให้พ้นจากความแก่ความเจ็บความตาย
ขันติขันติก็เป็นปรมัตถอดทนที่จะห้ามไม่ให้แก่ไม่ให้เจ็บไม่ให้ตายที่เพื่อ
จะหาวิธีการที่จะแก่ไม่ให้แก่ไม่ให้เจ็บไม่ให้ตาย

สังจะพระองค์มีความมุ่งมั่นมีความจริงใจที่จะชนะความแก่ความเจ็บความ
ตาย

เมื่อพระองค์มีอธิษฐานปรารภมาแล้วได้รับพระพุทธรูปมาแล้ว
๔องค์ไชยแสนกลับเหตุที่มุ่งมั่นปรารภมาสัมมาสัมโพธิญาณมีกำลังเหนือ
กว่าคืออธิษฐานบารมีเพื่อความเป็นพระพุทธรูปเจ้าด้วยเมตตาสรรพสัตว์ที่จะ
จะต้องเกิดมาแล้วต้องมาพบกับความแก่ความเจ็บความตายพระองค์ก็พยายาม
ที่จะค้นคว้าแล้วก็วางเฉยกับสรรพสิ่งวางเฉยกับสมบัติจักรพรรดิวาง
เฉยกับทุกสิ่งทุกอย่างท้ายสุดเมื่อพระองค์ได้ออกมหาภิเนษกรรมแล้วก็ส่ง
นายฉันทะกลับพร้อมด้วยเครื่องทรงเครื่องประดับกายไปถวายคืนพระ
พุทธรูปแล้วให้ม้ากัณฐกะกลับไปส่วนม้ากัณฐกะได้ลับตาพระองค์ไปห
วใจก็แตกสลายด้วยความรักใคร่ในพระบรมโพธิสัตว์และนายฉันทะก็
ทรงนำเครื่องประดับไปกราบทูลพระพุทธรูปให้ทรงทราบแล้วพระองค์
ก็ทรงอธิษฐานเพศออกมหาภิเนษกรรมตัดมวยพรหมแล้วโยนขึ้นไปบน
อากาศตั้งสัตย์อธิษฐานเพื่อความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่ามวยผมที่โย
นขึ้นไปนั้นเมื่อจะได้ถ้าพระองค์ได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไซร้อ
ย่ำให้ตกลงมาพระเกตุราตุที่เรียกว่ามวยผมนั้นที่เรียกว่าจุฬามณีนั้นก็ลอย
อยู่บนอากาศแล้วท้าวสักกะก็อันเชิญพานแล้วไปบรรจุไว้ในจุฬามณีที่
มีรัศมีเหมือนปีกแมลงทับเรียกพระจุฬามณีก็หมายถึงพระเกตุของพระองค์
ที่พระองค์ได้อธิษฐานไว้ที่ไปบรรจุเอาไว้แล้วก็มีนายอริการพรหมคือพร
หมที่มีตรเป็นสหายในอดีตเขาเรียกอริการพรหมได้อันเชิญบริวารสมา
จากพรหมโลกแล้วก็พระองค์ทรงเปลื้องผ้าที่พระองค์ทรงนุ่งอยู่แล้วก็ให้
พรหมพรหมนั้นอันเชิญผ้านุ่งผ้าห่มของพระองค์นั้นไปไว้ทุสเสด็จใน
พรหมโลกแล้วพระองค์ก็แสวงหาการเมื่อบรรพชาแล้วก็อยู่เป็นสุขด้วยอ

อำนาจของมหาภิเนษกรรมณ์ไม่เคยบวชมาบวชแล้วก็ได้ความสงบเงียบอยู่คนเดียวอ้างว้างเดียวดายไม่มีสนมกำนัลในไม่มีคนใช้ใดๆก็ได้ความเงียบสงบ

ไม่ได้ฉันอาหารเลย๗วันเสวยปีติสุขในเพศบรรพชานั้นเมื่อครบ๗วันแล้วก็เริ่มบิณฑบาตรฉัน

เมื่อเริ่มบิณฑบาตรฉันแล้วก็ปรารภความเพียรก็มีเบญจัคควัคคีย์ทั้ง๕ท่าน พระอัญญาโกณฑัญญา พระวัปปะ พระภททियะ พระมหานามะ พระอัสสชิมา

ปรนนิบัติรับใช้เพราะทุกพระองค์เป็นโหราจารย์ที่พยากรณ์ไว้ว่าพระสิทธัตถะจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอนแล้วพระองค์ก็ก่อนที่พระองค์จะได้มาบำเพ็ญเพียรแล้วก่อนที่ท่านพระอัญญาโกณฑัญญา

พระวัปปะ พระภททियะ พระมหานามะ

พระอัสสชิจะได้มาอุปฐากนั้นพระองค์ได้ไปเรียนจากอาฬารดาบสอุทกดาบสได้อภิญญา๕

สมาบัติแล้วพระองค์ก็พิจารณาว่าไม่ใช่ทางพ้นทุกข์พระองค์ไปตามสำนักปฏิบัติผู้ที่มีชื่อเสียงยุคนั้นสมัยนั้นก็มียาฟ้าดาบสกาลามโคตร

อุทกดาบสรามบุตรที่ยกย่องว่าเป็นผู้มีความรู้เหนือผู้อื่นใดๆแล้วพระองค์ก็ได้สำเร็จอภิญญา๕

สมาบัติแล้วพระองค์ก็พิจารณาว่าไม่ใช่ทางตรัสรู้พระองค์จึงออกมาจากสำนักอาฬารดาบสอุทกดาบสที่ท่านทั้งสองนั้นตั้งให้เป็นอาจารย์เสมอกันทั้งสองนั้นแล้วเมื่อพระองค์มาหาวิเวกการที่จะปฏิบัติบำเพ็ญเพียรเพื่อการตรัสรู้ในพระองค์ได้ทรมาณกายด้วยการกดเพดานด้วยลิ้นห้ามไม่ให้หายใจออกหายใจเข้าโดยปกติเขาเรียกกดลิ้นด้วยเพดานจนลมออกจากหูเขาเรียกอตตกิลมถานุโยคคือเพียรกายเพื่อให้ได้ตรัสรู้แต่มันก็ได้เกิดเวทนามากขึ้นมากขึ้นแล้วพระองค์ก็ฉันน้อยลงน้อยลงตั้งแต่ฉันเต็มบาตรแล้วก็ลดลงเหลือเท่าเยื่อถั่วเขียวพระองค์ก็ผอมเหลืองจนเนื้อหนังแห้งติดกระดูกท่านพระอัญญาโกณฑัญญา พระวัปปะ พระภททियะ

พระมหานามะ

พระอัสสชิก็เข้ามาบำรุงรักษาเพราะคิดที่จะได้ความรู้จากการทรมาณกายด้วยอตตกิลมถานุโยคนั้นแต่พระองค์ก็มาพิจารณามาคูจะเดินขึ้นก็ชวชนเซลล์มลงท้ายสุดก็สลบลงเมื่อสลบลงไปแล้วเมื่อได้สติขึ้นมาแล้วพระองค์ก็พิจารณาว่าอตตกิลมถานุโยคนี้ไม่ใช่ทางตรัสรู้แน่นอนแล้วพระองค์ก็ระลึกถึงคราวที่พระองค์เป็นพระกุมารแรกนาขวัญได้เจริญอานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้าหายใจออกจนได้ฌานจนกระทั่งบ่ายไปแล้วก็เหมือน

นเที่ยงตรงก็มีรัศมีคลุมพระองค์อยู่ก็นึกว่าคนที่จะบำเพ็ญเพียรในการเจริญ
ญาณภาวนาสตินั้นจะต้องเป็นผู้มีกำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์

พระองค์จึงต้องมาบิณฑบาตรฉันอีก

ส่วนพระปัจจุวัคคีย์ทั้ง๕นั้นเห็นพระองค์คลายความเพียรก็คงนึกว่าคงจะ
ไม่ได้ตรัสรู้แน่อาจจะผิดตำราก็ได้แต่พระองค์ก็ไม่ได้อาลัยอาวรณ์ไม่ได้
คิดติดเนื่องในพระปัจจุวัคคีย์ทั้ง๕นั้นนี้แหละที่พระองค์ได้นำมาแสดงธรร
มว่า *อตตฺตา หิ อตตโน นาโถ*

ตนเป็นที่พึ่งของตนเนี่ยพระองค์ได้บำเพ็ญเพียรได้บิณฑบาตรฉันจนกระ
ทั่งมีกำลังแล้วก็จนกระทั่งได้ฉันข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดา๔๙ปีเมื่อ
ฉันแล้วก็ไปอธิษฐานให้เถาตองค้ำนั้นถ้าพระองค์จะได้ตรัสรู้แล้วจะได้ใ
หลอยทวนน้ำขึ้นไปแล้วก็เถาตองค้ำนั้นลอยน้ำไปดู่ปาฏิหาริย์แล้วก็จมลงสู่เม
ืองบาดาลที่พญากาฬนาคราชนอนหลับอยู่ได้ยินเสียงเถาตองกระทบกั
นแล้วก็บอกว่าเมื่อวานนี้ก็ตรัสไปองค์หนึ่งแล้ววันนี้ก็มาตรัสอีกองค์หนึ่ง
นี่ยแสดงว่าพญานาคนอนหลับที่นิ่งพุทธรันดรหนึ่ง

เมื่อพระองค์ได้เห็นประสบการณ์ปาฏิหาริย์เช่นนั้นก็ทำให้เกิดกำลังใจแ
ล้วยก็เดินมาได้พบโสตถิยพราหมณ์

โสตถิยพราหมณ์ก็ได้ถวายหญ้า๘กำมือแก่พระองค์พระองค์ก็เที่ยวเดินห
าแล้วก็พบโพธิ์ตรัสรู้ต้นศรีมหาโพธิ์แล้วพระองค์ก็วางเพื่อจะหาที่ให้พอดี
ไม่เอนเอียงให้เที่ยงตรงก็ได้ที่ที่หันหน้าไปทางทิศตะวันออกนี่ยแล้วพระ
องค์มองเห็นว่าเป็นที่เรียบร้อยแล้วพระองค์ก็ให้อธิษฐานให้หญ้าค้ำนั้น
เป็นรัตนบัลลังก์แก้ว

ตราบไต่ที่พระองค์แล้วก็ปรากฏเป็นรัตนบัลลังก์แก้วขึ้นตามที่พระองค์ปร
ารถนาแล้วพระองค์ก็ตั้งปณิธานปรารถนาว่าถึงจะเลือดเนื้อจะเหือดแห้ง
ไปก็ตามที่พระองค์ก็เหมือนจะไม่ลุกจากบัลลังก์นี้ตราบเท่าที่ยังไม่ได้บรร
ลุเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วพระองค์ก็ได้มาไข่มหาสติระลึกว่าก่อนที่พระองค์จะมานั่งที่รัตนบัล
ลังก์พระศรีมหาโพธิ์นี้พระองค์มาจากไหน

พระองค์ก็ระลึกย้อนหลังไปได้พบโสตถิยพราหมณ์ได้ฉันข้าวมธุปายาส
จากนางสุชาดาแล้วพระองค์ก็นึกย้อนหลังไปจนกระทั่งได้บุพเพนิวาสานุ
สสติญาณ

ญาณระลึกชาติหนหลังเป็นอันมากแล้วพระองค์ก็ระลึกต่อไปจนได้จุตูปปา
ตญาณการเกิดของมนุษย์สัตว์แล้วของพระองค์เองด้วยที่ได้ทำกุศลควา
มดีที่ได้สร้างกรรมทำบาปได้เห็นสัตว์ทั้งหลายตกนรกเป็นเปรตเป็นอสุรกาย
ายเป็นสัตว์เดรัจฉานได้พบเห็นได้รู้เห็นการประพฤติปฏิบัติคนที่ได้สร้าง

กรรมทำดีแล้วไปเกิดเป็นพรหมเทพเทวดาด้วยอำนาจความดีแห่งทานศีลเนกขัมมะแล้วก็ได้มานที่ประพฤติเป็นโยคีเป็นฤาษีชีไพรนั้นเมื่อพระองค์พิจารณาไปก็เห็นการเวียนว่ายตายเกิดที่เรียกว่าวัฏฏะสงสาร

วัฏฏะสงสารการเวียนว่ายตายเกิดคำว่าวัฏฏะสงสารก็คือการวนเวียนหรืออหมุนเวียนเหมือนพระองค์ได้ระลึกถึงการอดีตชาติและระลึกถึงปัจจุบันชาติเป็นสัญญาวัฏฏะสัญญาที่วนเวียนอยู่นั้นแหละเดี๋ยวก็ระลึกเรื่องเก่าเดี๋ยวก็ระลึกเรื่องใหม่ทั้งเรื่องเก่าเรื่องใหม่ก็ไม่มีวันจบไม่มีวันสิ้นจึงเรียกว่าวัฏฏะสัญญาวัฏฏะวิญญานความรู้ไม่จบไม่สิ้นแล้วพระองค์ก็เมื่อใกล้สว่างประมาณตี ๕.๕๓ นาทีเนี่ยพระองค์ได้ตรัสรู้ด้วยการทำอัสวัคชญาณคือการทำอารมณ์รู้ทั้งหมดให้สิ้นไปหมดไปทั้งปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จตุปปาตญาณ

มันเป็นเพียงการระลึกเท่านั้นสิ่งที่พระองค์ระลึกได้ไม่ใช่ของพระองค์สิ่งที่พระองค์ผ่านมาแล้วทั้งหมดสิ่งที่พระองค์ผ่านมาแล้วถือว่าผ่านมาแล้วทั้งหมดพระองค์ไม่ได้ยึดติดในความรู้ความเห็นในการที่เราผ่านแล้วเหมือนเราจะกลับไปเดิมก็ไม่ได้นั่นนะพระองค์จึงเห็นว่าอัสวัคชญาณก็คืออารมณ์ทั้งหมดเนี่ยทำให้ว่างหมดไปจึงเรียกว่าอัสวัคชญาณคือทำอารมณ์ทั้งหมดให้หมดไปสิ้นไปจนได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วิชชา ๓ คือได้ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จตุปปาตญาณ

อัสวัคชญาณคือทำอารมณ์ทั้งหมดให้สิ้นไปตั้งแต่อารมณ์อดีตปัจจุบันแล้วอารมณ์ที่ยังไม่เกิดพระองค์ก็ไม่ให้เกิดให้ว่างไปให้หมด

เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้วพระองค์ก็ยกย่องสติสัมปชัญญะว่าเป็นธรรมมีอุปการะมากเพราะพระองค์ได้มาอาศัยมหาสติการระลึกถึงปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จตุปปาตญาณ

เนี่ยจึงเรียความหาสติพระองค์จึงเรียกสติมีธรรมเป็นอุปการะมากแต่เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือทำอารมณ์ให้สิ้นไปอันนี้เป็นสัมปชัญญะ

สัมปชัญญะก็คือรู้จิตรู้อารมณ์รู้สติให้การระลึกทั้งหมดของสตินั้นให้หมดไปสิ้นไปนั้นแหละแต่ว่าอาศัยสติเป็นเหตุ สัมปชัญญะตัวรู้เป็นผล

เมื่อพระองค์แสดงถึงสติสัมปชัญญะแล้วว่าเป็นธรรมมีอุปการะมาก การที่บุคคลจะสร้างกรรมทำความเพียรสร้างกรรมคือการกระทำมีความเพียรเพื่อการตรัสรู้เฝ้าอย่างพระองค์นั้นเพื่อให้วิชชาเกิดขึ้นเป็นการยากลำบากมากพระองค์จึงว่าบุคคลที่จะได้มาตามรู้ตามเห็นในธรรมที่พระองค์รู้พระองค์เห็นนั้นเป็นการยากลำบากเพราะว่าไม่มีใครเอาใจใส่สามารถตามรู้ตามเห็นได้พระองค์ก็ท้อแท้พอตรัสรู้แล้วพระองค์ก็ท้อแท้แล้ว

ทวามหาพรหมลงมาอาราธนาให้พระองค์แสดงธรรมที่มีการอาราธนาธรรมนั้นแหละเพราะฉะนั้นขณะที่พรหมอาราธนาธรรมนั้นพระองค์ก็ได้ทราบถึงการรู้ซึ่งการอุปมา

อุปมาเหมือนดอกบัว๔เหล่าเหมือนดอกบัว๔เหล่าคือเหมือนดอกบัวที่บ้านแล้วดอกบัวที่พื้นน้ำแล้วดอกบัวที่อยู่เมื่อน้ำที่จะได้บานในวันต่อไปแล้วก็บัวที่เกิดอยู่ในโคลนตมนี้พระองค์อุปมาเหมือนดอกบัว๔เหล่าคืออุปมาเหมือนนิสัยของมนุษย์ทั้งหลายที่พระองค์เหมือนอุคฆฏิตัญญูเพียงยกหัวข้อขึ้นแสดงก็จะรู้แจ้งโดยพลัน

วิปจิตัญญูเมื่อพระองค์ได้ยกหัวข้อขึ้นแสดงแล้วได้อธิบายธรรมท่านเหล่านั้นก็จะได้มีความเข้าใจรู้ได้ตามคำอธิบายนั้นจึงเรียกว่าวิปจิตัญญูเนยยะเมื่อพระองค์ได้ยกหัวข้อขึ้นแสดงแล้วได้อธิบายแล้วยังต้องอยู่ปฏิบัติเพื่อทำความคุ้นเคยว่าอุคฆฏิตัญญูวิปจิตัญญู

ว่าทำไมพระองค์จึงแสดงอย่างนั้นทำอย่างนั้นจะต้องปฏิบัติทำใจอย่างนั้นจึงจะเรียกว่าเนยยะผู้ที่จะได้รู้ตาม

ปทปรมะนั้นถึงแม้ว่าอุคฆฏิตัญญูจะได้ยินแล้วได้ฟังวิปจิตัญญูหัวข้ออธิบายแล้วทั้งอยู่ปฏิบัติแล้วก็ยังไม่สามารถไม่เข้าใจได้แต่ก็ยังไม่เสียเปล่าเมื่อในชาติปัจจุบันทำความเพียรแล้วถ้าได้ไปพบพระพุทธเจ้าได้ไปพบพระองค์ต่อไปเมื่อพระองค์ได้แสดงถึงอดีตตั้งสญาณญาณของอดีตชาติได้รู้ได้เห็นบุรุษผู้นี้ได้เคยสร้างเคยทำเคยประพฤติปฏิบัติมาแล้วพระองค์ก็มาชี้มาแสดงให้ฟังอีกก็จะรู้แจ้งโดยพลันนั้นนะไม่เสียประโยชน์การที่พระองค์ได้ฟังอุปมาถึงแม้ไม่ได้บรรลุในชาติปัจจุบันเหมือนกับเป็นอาหารปุเตาะอะไรก็ซึ่ง

แต่ได้ประพฤติปฏิบัติชอบแล้วก็เป็นปัจจัยภายในอนาคตต่อไป

เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้แล้วแสดงธรรมแล้ว

แล้วพระองค์ก็ได้พิจารณาย้ำแล้วย้ำอีกแล้วก็พิจารณาอภิธรรมทั้ง๗คัมภีร์นั้นนะ เรื่องจิต เรื่องสติปัญญา

เรื่องญาณเรื่องอะไรต่างๆแล้วพระองค์ก็ได้พิจารณาจนครบ๕๗

วันนั้นแล้วพระองค์ก็มีรัศมีสีแสงออกมิจเพราะพระองค์พิจารณาธรรมสิ่งที่ควรสิ่งที่คนอื่นไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยินไม่มีคนเข้าใจไม่มีใครมาบอกพระองค์ได้ตรัสรู้แล้วด้วยอริยสังข

มาเห็นทุกขรู้เหตุให้เกิดทุกขคือสมุทัยได้ทราบถึงนิโรธความดับคือดับทุกข

มรรคควรเจริญให้มากแล้วพระองค์ก็ได้พิจารณาเห็นทุกขเป็นของควรกำหนดรู้ที่ไหนก็ต้องมารู้ที่รูป ที่เสียง ที่กลิ่น ที่รส ที่โผฏฐัพพะ

ที่ธรรมารมณีนี้นี้แหละ สมุทัยเหตุให้เกิดทุกข์ก็คือรูปนั้นแหละเป็นเหตุ
เสียงเป็นเหตุ กลิ่นเป็นเหตุ รสเป็นเหตุ สัมผัสเป็นเหตุ

ธรรมารมณที่จิตใจอยู่นั้นแหละเป็นเหตุ

แล้วพระองค์ก็เห็นมรรคเพราะฉะนั้นการที่นิโรธจะดับทุกข์ก็คือก็ต้องดับ
บารมณนั้นเอง คือต้องดับรูปเรื่อยไป ดับเสียงเรื่อยไป ดับกลิ่นเรื่อยไป
ดับรสเรื่อยไป ดับสัมผัสเรื่อยไป ดับธรรมารมณที่เกิดกับจิตเรื่อยไป
การดับเช่นนี้นั้นแหละเป็นมรรคควรเจริญให้มากควรทำให้มากก็คือการ
ดับรูป เสียง กลิ่น รส โภภุชัพพะ

ธรรมารมณีนี้นี้แหละเมื่อดับแล้วทุกคนก็จะได้เข้าถึงโอที่ว่าสัมมาทิฐิเห็น
ชอบที่เคยเห็นอะไรชอบๆนั้นก็ต้องว่างจากความเห็น

สัมมาสังกัปปไปดำริชอบๆที่พระองค์ก็เคยดำริชอบมาก่อนแล้วก็ต้องว่างต้
องดับความดำริชอบ

สัมมาวาจาการพูดจาชอบพระองค์ก็มีวาจาอันเป็นที่น่าประทับใจมาแล้ว
ตอนนี้พระองค์ก็ต้องว่าต้องดับการพูดจาแบบนั้น

สัมมากัมมันโตการงานชอบพระองค์ก็เคยได้ปฏิบัติมาแล้วหน้าที่การงาน
การเป็นพระราชามหากษัตริย์ต้องว่างต้องดับหน้าที่การงาน

สัมมาอาชีโวอาชีพชอบสิ่งที่พระองค์เคยรู้การกสิกรรมการทำนาเหมือน
กับที่พระพุทธบิดาแรกนาขวัญ

การที่พระองค์ได้เป็นพระราชาสืบทอดจากพระพุทธบิดาพระองค์ก็ต้องเรี
ยนรู้มาแล้วอาชีพทุกชนิดหรือการกระทำทุกชนิดเพื่อเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัว
แล้วที่ที่เคยทำเคยเลี้ยงตอนนี้ตอนที่พระองค์มาบวชแล้วประพฤตินเ
กขัมมะแล้วอาชีพชอบเหล่านั้นก็ต้องว่างต้องดับจึงเรียกว่าสัมมาอาชีโว

สัมมาวาจาโมเพียรชอบพระองค์เพียรมาแล้วเพียรมาทุกเรื่องตั้งแต่เกิดมา
จนกระทั่งมาปัจจุบันนี้พระองค์ก็เพียรมาแล้วที่นี้ต้องว่างจากความเพียรแล้ว

พระองค์เป็นผู้รู้แล้วเพราะฉะนั้นความเพียรคือเพียรว่างเพียรดับแล้วพ
ระองค์ไม่ต้องทำอีกแล้วสัมมาสติระลึกชอบพระองค์ก็ระลึกมาแล้วตั้งแต่

เป็นเด็กจนกระทั่งได้ตรัสรู้ในวันวิสาขบูชาวันนี้แหละสัมมาสติพระองค์ก็หยุด
หยุดการระลึกคือว่างดับไปเพราะการระลึคนั้นหมดไม่รู้จะระลึกไปทำไ

มอีกพระองค์ระลึกไปหมดแล้วจนไม่มีอะไรที่จะให้รู้แล้วต้องว่างต้องดับ
ความรู้ที่เคยรู้นั้นนะว่างดับจึงเรียกว่าดับตัวผู้รู้นั้นเอง

สัมมาสมาธิตั้งใจมั่นชอบตั้งใจมั่นในสัมมาสมาธิ สัมมาสังกัปปไป

สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวาจาโม

สัมมาสติมาถึงสัมมาสมาธินี้พระองค์ก็ตั้งมั่นมาเรื่อยๆประพฤติปฏิบัติมาเรี
่อยๆตอนนี้ก็ว่างแล้วสัมมาทิฐิตั้งมั่นกับความว่างจึงเรียกว่าสุญญตสมาธิ

มีอนัตตาความว่างเป็นอารมณ์เนียพระองค์จึงได้ปฏิบัติตนเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าที่พระองค์ได้ตรัสรู้เองโดยชอบเป็นสัมพัฏฐญูทุกอย่างเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาแล้วจึงเรียกว่าสัมมาสัมพุทธะหรือสัมมาสัมพุทธโธอันนี้เป็น การตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทุกๆพระองค์จะต้องรู้เพราะจะตองประพฤติปฏิบัติตามแนวทางเดียวกันหมดเหมือนๆกันหมดทั้งทางโลกทางธรรมพระองค์จะต้องสร้างและบำเพ็ญมาให้ครบถ้วนทั้งหมดจนกระทั่งอายุพอสมควรแก่เหตุแล้วได้ตรัสรู้แล้วแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์มาครบถ้วนแล้ว๔๕พรรษาอายุใกล้๘๐ปีแล้วพระองค์จึงก็รู้ว่าพระองค์นี้แสดงปริยาย โอภาส นิमितกรรม

กับปิยโฆหารแก่พระอานนทผู้ปฏิบัติภาวนานั้นเพื่อจะได้กราบบังคมทูลให้พระองค์อยู่ตลอดก็ป้ปดตลอดก็ป้แต่พระอานนทก็ถูกมารแทรกสิงใจบังใจระลึกไม่ได้แต่จะโทษพระอานนทก็ไม่ได้เพราะพระอานนทมีงานมากทั้งที่อยู่ ในสภาวะสงบก็ต้องมีใจตั้งมั่นเข้า สาย บ่าย

เย็นต้องเอาใจดูหูใส่ว่าจะเอาใจใส่ดูแลพระอุปัฏฐากอย่างไรบ้างแล้วมีผู้คฤหบดีเศรษฐีมาขอฟังธรรมมาพบพระพุทธเจ้าควรจะปฏิสันถานอย่างไรพระอานนทนั้นก็ค่อยได้พักไม่ค่อยได้นอนเหมือนกันเพราะฉะนั้นความง่วงเหงาหาวนอนหรือความง่วงซึมก็เหมือนกับมารที่มาดลใจไม่ให้คิดออกไม่รู้ไม่ได้อันนี้เป็นธรรมดาของพระอุปัฏฐากทั้งหมดที่จะต้องเป็นเหมือนพระอานนททุกองค์ก็เพราะถ้าบรรลุพระอรหันต์แล้วก็เหมือนผู้เสร็จกิจแล้วก็คงจะไม่ต้องทำพุทธอุปัฏฐากแต่พระอานนทก็ได้เพียงแค่พระโสดาบันเท่านั้นได้ฟังเทศน์จากพระปุลณณ์มันตานีบุตรแล้วก็ต่อมาประกาศตนเป็นพระอุปัฏฐากเป็นผู้จำทรงทั้งธรรมทั้งวินัยแล้วก็ต่อมามาได้สังคายนาพระไตรปิฎกเมื่อพระองค์ได้ดับขันธปรินิพพานแล้วการที่พระองค์จะปรินิพพานนั้นนะเมื่ออีกสามเดือนข้างหน้าพระยามารมากราบทูลให้พระองค์เข้าสู่พระนิพพานพระองค์ก็พิจารณาว่าอีกสามเดือนผู้ที่ เป็นเวไนยสัตว์

อันนี้เป็นตามคณาจารย์ทั้งหลายที่จรนาคัมภีร์ไว้ว่าอีกสามเดือนพระองค์ก็จะปรินิพพานว่าต่อจากนั้นไปพุทธเวไนยก็จะไม่มีแก่พระองค์แต่ด้วยกรรมวิบากกรรมของพวกมารพระยามารทั้งหลายมากราบทูลให้พระองค์ปรินิพพานนั้นพระองค์ก็รับว่าอีกสามเดือนจึงจะปรินิพพานคือเดือนสามนั้นแหละอีกสามเดือนพระองค์จึงจะปลงพระชนมมายุแล้วก็มาพอลถึงเดือนหกพระองค์ก็ปรินิพพานพอดีก่อนที่พระองค์จะปรินิพพานนั้นพระองค์ก็ได้เข้าปฐมฌานออกจากปฐมฌานเข้าทุติยฌานออกจากทุติยฌานเข้าตติยฌานออกจากตติยฌานเข้าจตุตถฌานออกจากจตุตถฌานเข้าอากาศ

านัญจายตนะออกจากอากาศ้านัญจายตนะเข้าวิญญานัญจายตนะออกจ
ากวิญญานัญจายตนะเข้าอากิณัจญญายตนะออกจากอากิณัจญญายตนะ
เข้าเนวสัณญานาสัณญายตนะออกจากเนวสัณญานาสัณญายตนะแล้วก็
เข้านิโรธสมาบัติเจียบพระอนรุทธะท่านได้เข้าสมาบัติตามไปแล้วพระอน
รุทธะท่านก็อยู่แค่นี้แล้วพระองค์จนเจียบไปแล้วพระอนนทก็สงสัยว่าพร
ะองค์คงปรินิพพานแล้วกระมังก็ถามพระอนรุทธะท่านผู้เป็นเลิศด้านทิพจ
กขุญาณบอกยัง

พระองค์ยังอยู่ในนิโรธสมาบัติแล้วต่อมาพระองค์ก็ถอนจากนิโรธสมาบัติ
คือออกจากนิโรธสมาบัติแล้วเข้าเนวสัณญานาสัณญายตนะออกจากเนว
สัณญานาสัณญายตนะเข้าอากิณัจญญายตนะออกจากอากิณัจญญายตนะก็
เข้าวิญญานัญจายตนะออกจากวิญญานัญจายตนะเข้าอากาศ้านัญจายต
นะออกจากอากาศ้านัญจายตนะเข้าจตุตถฌานออกจากจตุตถฌานเข้าอ
อกจากตติยฌานเข้าทุติยฌานออกจากทุติยฌานเข้าปฐมฌานแล้วก็ออก
จากปฐมฌานเข้าทุติยฌานออกจากทุติยฌานเข้าตติยฌานออกจากตติย
ฌานแล้วก็เข้าจตุตถฌานออกจากจตุตถฌานแล้วก็ปรินิพพานระหว่างรู
ปฌานอรุปฌานคือว่างทั้งรูปและอรุปจำไว้ให้ดีเพราะฉะนั้นใครยึดติดทั้ง
รูปฌานอรุปฌานยังไปไหนไม่ได้หรือยังใช้ผู้วิเศษยังเป็นฌานเสื่อมยัง
ถ้าเป็นโลกียฌานก็ยิ่งเสื่อมอย่าไปให้ความสำคัญ

เมื่อพระองค์ออกจากรูปฌานแล้วก็ออกจากจตุตถฌานแล้วก็ปรินิพพานระ
หว่างรูปฌานอรุปฌาน

ตอนนี้เกิดโกลาหลแผ่นดินไหวกลองเพลตีได้เองในท้องฟ้าอากาศกระหึ
่มฮิมฮามมนุษย์ทั้งหลายพรหมเทพเทวาทั้งหลายตกอกตกใจกันหมดเนี่ยพ
ระพุทธเจ้าปรินิพพานอย่างเนี่ยเพราะฉะนั้นเมื่อเราได้ยินได้ฟังมาแล้วต้
องทำจิตให้ว่างให้หมดไม่ให้ยึดติดใดๆถ้าพระอาจารย์จะบอกว่าเป็นทุกค
นปฏิบัติให้ได้ปุพเพนิวาसानุสสติญาณ จตุปปาตญาณ

อัสวักขยญาณทุกคนก็คงจะหมดโอกาสแน่นอนแต่อาตมาบอกว่าทำรูป
เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ

ธรรมารมณให้หมดสิ้นไปนั่นแหละเป็นการทำอัสวักขยญาณให้หมดไป
สิ้นไปอันนี้โยมรู้โยมทำได้โยมทำจิตให้ว่างได้เมื่อโยมทำจิตให้ว่างได้ก็
จะปรินิพพานได้ในชาตินี้แหละแล้วก็มาพิจารณาเหตุที่อาตมาได้รู้ได้เห็น
ได้เข้าใจถึงความว่างก็มาพิจารณาถึงพระพุทธรจิริยาวัตรของพระองค์
ที่พระองค์เป็นพระเวสสันดรได้พระราชทานพระนางมัทรีพระนางกัณหา
ชาลีให้เป็นทานแล้วก็คิดว่าใครมาขอหทัยวัตถุก็จะผ่าออกควักให้ใครจะม
าขอดวงตาก็จะควักให้เป็นเหตุให้อาตมาทราบชัดว่าการที่พระองค์ได้ปร

ะภาศว่าพระองค์มาเต็มในชาติเป็นพระเวสสันดรนี้แสดงว่าพระองค์ต้องว
อรัมภ์ความว่างมาแล้ว๔

อสงไขยแสนกัลป์เนี่ยมาเต็มในชาติเป็นพระเวสสันดรนี้แล้วจนได้ถึงเวลา
กาลสมัยแล้วพรหมเทพเทวดาจึงจะไปอาราธนานิมนต์มาจุติปฏิสนธิแล้ว
พระองค์ก็พิจารณาดูโลกเขาเรียกมหาโลกนาศหมายถึงว่าบิดามารดาผู้
ที่จะมาเป็นพระพุทธรูปบิดาพระพุทธรูมารดานั้นมีพระชนมายุเท่าไร?

ลงมาเกิดในมนุษยโลกหรือยังแล้วตอนนี้เป็นกาลอายุกาลก็ปีมีร้อยปีเป็น
อายุไขยถ้ามากกว่านี้เกินไปมนุษย์ทั้งหลายส่วนมากประมาณเพราะฉะนั้น
ถ้าลึกลงไปกว่านี้ก็ไม่มีใครคิดไม่มีใครที่มีสติปัญญาที่จะได้รู้เรื่องอนิจ
จัง ทุกขัง อนัตตา

หรือมรรคผลนิพพานหาได้ยากเพราะฉะนั้นอันนี้แหละให้จำเอาไว้ว่าอา
ตมาได้เห็นทางแนวทางตามพระพุทธรูปวัตรที่พระองค์แสดงถึงเรื่องพ
ระองค์ได้บำเพ็ญเพียรความว่างมาแล้ว๔อสงไขยแสนกัลป์จึงได้ตรัสรู้เป็น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วผ่านล่วงเลยมาแล้วสองพันห้าร้อยกว่าปีนี่จน
บัดนี้จนกระทั่งไม่ค่อยมีใครรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องประสูตรยังงัย
ตรัสรู้ยังงัย

ปรินิพพานยังงัยหาผู้รู้แจ้งเห็นจริงได้ยากแต่อย่างน้อยก็มีอาตมาองค์หนึ่ง
ที่นำมาพูดมาบอกพวกโยมทั้งหลายเพราะฉะนั้นก็พอสมควรแก่เหตุการณ์
ในวันประสูตร ตรัสรู้

ปรินิพพานในวันเดียวคือวันวิสาขบูชาวันนี้ต่อไปจะได้ทำพิธีเวียนเทียน...

ชนะชัย เมฆา

ผู้ถอดความและจัดพิมพ์

วันพุธที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ.

๒๕๕๓

เวลา ๒๒.๔๙ น.